

9. De actualiteit van polarisatie en radicalisering

impact van gebeurtenissen

Er gaat bijna geen dag voorbij of er doen zich ergens in het land gebeurtenissen voor die verstrekkende gevolgen kunnen hebben voor de omgeving. Het kan gaan om incidenten, maar ook om een gebeurtenis die een enorme impact heeft op de betrokkene. Dat kunnen gebeurtenissen zijn die zich binnen een bepaalde wijk of gemeente afspelen, maar ook gebeurtenissen buiten de gemeente of zelfs buiten de landsgrenzen kunnen reactie van mensen oproepen en tegenstellingen tussen groepen op scherp zetten.

media

Tegenstellingen kunnen door de media nog al eens worden uitvergroot waardoor een incident het gevoel van achterstelling en discriminatie bij bepaalde groepen kan vergroten, hetgeen kan leiden tot maatschappelijke onrust, negatieve polarisatie en tot een voedingsbodem voor radicale ideeën. Bij maatschappelijke onrust is veelal sprake van de volgende drie 'ingrediënten':

- een voedingsbodem;
- één of meerdere incidenten die een uiting zijn van al bestaande spanningen. Deze veroorzaken heftige reactie bij burgers, media en/of politiek.
- het naar aanleiding hiervan optreden van massale, dan wel ernstige aanstastingen van de openbare orde en veiligheid.

actuele polarisatie

Tegenstellingen tussen mensen over de plaats van de islam in ons land worden op scherp gezet. De laatste jaren lijkt de groep van ontevreden en boze autochtone burgers te zijn gegroeid. Zij zijn ontevreden over de buurt, de politie, maar vooral over de 'buitenlanders' die zich niet aanpassen en door de overheid een voorkeurspositie lijken te krijgen. Het Verwey-Jonker instituut deed onderzoek naar de oorsprong van de 'witte woede'. Het is een steeds vaker hoorbaar geluid van autochtone burgers die geen vertrouwen meer hebben in de overheid en boos zijn op 'buitenlanders'. De wrok tegenover de overheid wordt groter en sommige burgers hebben het gevoel dat voor allochtonen er uitzonderingen worden gemaakt.

internationale invloed

Ook situaties buiten onze landsgrenzen hebben invloed op het idee van achterstelling en discriminatie van burgers in Nederland. Deze gevoelens, die niet gekoppeld zijn aan persoonlijke ervaringen kunnen opnieuw tegenstellingen tussen groepen en de segregatie tussen bevolkingsgroepen versterken. De militaire interventies in islamitische landen als Irak en Afghanistan en de deelstaat Tchetjenië hebben invloed (gehad). De uitzichtloze situatie in Palestina, en Gaza in het bijzonder biedt voor jongeren met een moslimachtergrond in meer of mindere mate

een gevoel van achterstelling. Zij identificeren zich met onderdrukte moslims elders, en ervaren daardoor vernedering en discriminatie, die zij projecteren op de Nederlandse samenleving.

actuele radicalisering in Noorwegen

De meest recente confrontatie met radicalisering in Europa zijn de aanslagen in Noorwegen, gepleegd door Anders Breivik. Hierbij zijn voor het eerst in Europa tientallen mensen gedood door iemand die zich in een manifest beroept op hoofdzakelijk anti-islamitische, anti-multiculturele en anti-linkse denkbeelden. De doelwitten werden door gekozen omdat de regerende Noorse Arbeiderspartij verantwoordelijk werd gehouden voor ‘het binnenlaten van massa’s moslims in Noorwegen’. Door deze aanslagen is de aandacht voor geradicaliseerde eenlingen hernieuwd. Het nieuwe element is hier de gewelddadige vertaling van genoemde ideeën naar strategie, doelwitkeuze, werkwijze, wapengebruik en tijdfasering. Overigens kan Breivik niet gekarakteriseerd worden als een ‘klassieke’ rechts-extremist. Waar ‘klassieke’ rechtsextremisten zich vooral richten op de rassenleer en antisemitisme, ziet Breivik de islam als de grootste bedreiging en heeft hij juist pro-zionistische opvattingen.

andere actuele vormen

Dierenrechtenextremisten hebben recent de aandacht getrokken met acties tegen de KLM, omdat deze volgens de dierenrechtenextremisten samen met partner Air France betrokken zou zijn bij het vervoeren van apen ten behoeve van de dierproefindustrie. Ook hebben zij videobeelden gepubliceerd van vermeende misstanden in de Nederlandse varkenshouderijen. Een ander voorbeeld is dat asielrechtenactivisten en –extremisten zich richten op het bouwbedrijf BAM. Dit bedrijf is sinds december 2010 doelwit vanwege de door het bedrijf uitgevoerde bouw van een nieuw justitieel complex op Schiphol.